

Поряд із проблемою формування персонального пізнавально-творчого стилю особистості необхідно вирішувати проблему його співвідношення зі стилем педагога, учбового колективу, методами і технологіями навчання. За таких умов можливий ефект геніальності, який за відомою максимомою «з'являється тоді, коли структура індивідуального розуму співпадає зі структурою проблеми, яка виникла об'єктивно». Вважаємо, що дослідження можливостей структурно-стильового підходу дозволить створити ефективні діагностичні моделі і педагогічні технології ефективного розкриття і становлення персонального пізнавально-творчого стилю особистості на засадах оптимального співвідношення нормативного і креативного та подолання ситуацій «конфлікту стилів» у навчальному процесі.

Література

1. Кондрашова Л.В. Структурування педагогічного знання в процесі підготовки майбутніх учителів // Педагогіка вищої та середньої школи: Збірник наукових праць – Кривий Ріг: КДПУ, 2006.– Вип.- 15.- 498 с., С 3-16.
2. Превентивная педагогика: Учебное пособие / Кондрашова Л.В. - Кривой Рог: КДПУ, 2004.-304 с.
3. Холодная М.А. Когнитивные стили. О природе индивидуального ума.- СПб.: Питер, 2004.- 384 с.
4. Якиманская И.С. Личностно-ориентированное обучение в современной школе. – М.: Сентябрь, 1996.

Н.І.Білоконна

ДО ПРОБЛЕМИ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В статтє рассмотрена проблема повышения качества подготовки современного учителя начальной школы.

The problem of increasing the quality of a modern primary school teacher training.

Постановка проблеми. На сучасному етапі реформування освіти в Україні у зв'язку з докорінною перебудовою змісту початкової школи висувуються нові вимоги до професійно-педагогічної підготовки вчителя початкових

класів. Саме тому особливої актуальності набуває проблема підвищення ефективності змістового й технологічного аспектів навчально-виховного процесу, створення найбільш сприятливих умов для підготовки висококваліфікованих спеціалістів.

Сучасні моделі формування особистості майбутнього вчителя базуються на багаточисленних наукових дослідженнях. Важливу роль у визначенні найбільш цінних професійних якостей майбутнього вчителя та організації навчально-виховного процесу у вищій школі відіграли праці Ф.Гоноболіна, Н.Кузьміної, В.Лугового, І.Огороднікова, В.Бондаря, І.Зязюна. У дослідженнях В.Сластьоніна, Л.Кондрашової, О.Мороза, Р.Хмелюк, О.Цокур аналізуються різноманітні аспекти вдосконалення професійної підготовки студентів і визначаються основні якості майбутнього спеціаліста, які допоможуть йому включитися у педагогічну діяльність.

Особливості формування особистості вчителя початкових класів знайшли своє висвітлення у науковому доробку Л.Хомич, П.Гусака та авторських концепціях М.Вашуленка, А.Мудрика.

Втім, проблему забезпечення високої ефективності професійної підготовки майбутніх вчителів з урахуванням вимог сьогодення не можна вважати дослідженою достатньою мірою. Тому мета нашої статті: виявити умови підвищення якості підготовки сучасного вчителя початкової школи.

Загальною тенденцією побудови сучасних моделей підготовки вчителя, на думку багатьох дослідників, виступає питання забезпечення структурної цілісності та єдності формування професійних і особистісних якостей педагога. Розв'язання цього важливого завдання відбувається у контексті Болонського процесу. Так, наприклад, В.Андрущенко пропонує деякі шляхи модернізації педагогічної освіти в Україні [1]. Л.Кондрашова аналізує проблеми, які стоять перед педагогічною вищою школою, переваги та недоліки її реформування [3]. Інтегрування у європейські структури посилює необхідність розв'язання завдань щодо підвищення якості навчання студентів педуніверситетів, підготовки їх до творчої професійної діяльності, формування особистісних якостей.

Ряд науковців (В.Бондар, І.Зязюн, О.Пехота, О.Савченко, П.Сікорський, С.Сисосєва, А.Фурман та ін.) одним із важливих напрямків підвищення рівня підготовки вчительських кадрів вважають розробку і впровадження прогресивних педагогічних технологій, які будуються на новій освітній парадигмі – особистісно орієнтованій. Так, наприклад, М.Кларін, В.Беспалько, О.Падалка та ін. під «педагогічною технологією» розуміють інструментарій, надійні навчальні системи, які за умови відтворення процесу гарантують досягнення чітко визначених навчальних цілей [2]. Всі автори зазначають, що основними особливостями технологій є постановка та поетапне уточнення цілей навчання, постійна орієнтація на них з метою гарантованого досягнення очікуваних результатів, оцінка поточних результатів, оперативний зворотній зв'язок і корекція навчання, заключна оцінка досягнутого. Нові технології навчання необхідні не стільки для накопичення студентом певної теоретичної інформації, скільки для того, щоб майбутній вчитель використав її в якості умов для створення власного творчого продукту.

Праця вчителя в умовах сьогодення повинна бути спрямована насамперед на розвиток і виховання особистості школяра в процесі спільної з ним діяльності. Сучасний вчитель, на думку Л.Хомич, – це особистість, яка має творчу індивідуальність і володіє науковими методами дослідження. Саме через це йому треба забезпечити фахову, спеціальну і гуманітарну підготовку, яка зумовлює високий рівень його соціальної зрілості, освіченості, культури. Фахова підготовка повинна бути обов'язково поєднана з глибоким знанням сутності суспільства і людини, їх взаємозв'язку в процесі розвитку [5].

Провідним у системі загальнопедагогічної підготовки вчителя є курс «Педагогіка». Він концентрує в собі методологічні, теоретичні і методичні основи навчально-виховного процесу. Завдяки йому майбутні педагоги оволодівають теорією навчання і виховання, практичними вміннями і навичками, усвідомлюють соціальне значення педагогіки та її роль у формуванні особистості.

Важливу роль у професійному становленні вчителя відіграє курс «Психологія». Вивчення умов і основних закономірностей формування особистості, розвитку її психічних процесів та індивідуально-психологічних особливостей сприяє самопізнанню студентів й організації їхнього саморозвитку. Цикл психолого-педагогічних дисциплін у педагогічному закладі інтегрує сукупність усіх тих знань, які можна умовно назвати людинознавчими.

Навички узагальнення теоретичних психолого-педагогічних знань студентів удосконалюються під час написання ними рефератів і курсових робіт. Базові професійно-педагогічні вміння формуються на лабораторно-практичних заняттях, під час пасивної та активної педагогічних практик. Загальнотеоретичні і технологічні знання, професійно-педагогічні вміння узагальнюються в освітньо-кваліфікаційній роботі.

В сучасних умовах професійної підготовки вчителя початкових класів особливого значення набуває соціально-психологічний напрям. Він, на думку Л.О.Хомич, опосередковується формуванням соціально-психологічної культури майбутнього фахівця [5]. Переважна більшість дослідників розглядають культуру як форму і процес організації суб'єктом своєї життєдіяльності, розвитку й самовираження в творчій діяльності й спілкуванні.

Зміст професійної культури вчителя, як стверджує О.Абдуліна, включає культуру мислення і праці, культуру спілкування і мовлення [4].

Культура педагогічного мислення базується на теоретичному осмисленні педагогічної діяльності, усвідомленні закономірностей, принципів педагогічного процесу, передбаченні і прогнозуванні результатів професійної діяльності.

Культура педагогічної праці – це високий рівень володіння професійними вміннями і навичками, здатність до педагогічної творчості.

Творча діяльність вчителя індивідуальна і відбиває своєрідність конкретної особистості, хоча й має загальні особливості. Вона включає:

- комплексне варіативне використання фонду теоретичних знань і практичних умінь;
- бачення нової проблеми в знайомій ситуації, її розв'язання різними шляхами;
- самостійне комбінування і перетворення відомих способів діяльності в нові;
- творче використання різних поєднань засобів і прийомів навчання й виховання;
- визначення у певних випадках нових способів розв'язання педагогічних завдань.

Культура професійного спілкування включає знання норм взаємовідносин у системах «учитель – учень», «учитель – батьки», «учитель – колеги». Керуючись цими нормами, педагог спирається на власне емоційне сприймання, увагу, волю, характер, що значною мірою позначається на формі спілкування.

Культура мовлення вчителя тісно пов'язана з культурою спілкування. Видатний педагог В.О.Сухомлинський наголошував на тому, що слово вчителя – найтонший інструмент впливу на дитину, головний засіб педагогічної діяльності. Саме тому до його мовлення ставлять особливі вимоги: воно повинно бути логічним, правильним з точки зору фонетики й граматики, виразним, багатим за словниковим запасом.

Отже, до школи має прийти вчитель нової формації, який засвоїв надбання загальної і професійної культури, з послідовним професійно-педагогічним мисленням, вільний від стереотипів минулого.

*У вирішені проблеми
використані підходи Т.Царук*

Література

1. Андрущенко В. Модернізація педагогічної освіти України в контексті Болонського процесу //Вища освіта України. – 2004. –№1. –С.5-9.
2. Бондар С.П., Момот Л.Л. та ін. Перспективні педагогічні технології в шкільній освіті. –Рівне: Ред.-видавн. центр «Тетіс», 2003. –200с.

3. Кондрашова Л.В. Проблемы высшей школы в аспекте Болонского процесса //Педагогіка вищої та середньої школи: Зб. наук. праць. –Кр.Ріг: КДПУ, 2004. –Вип.8. –С.18-26.
4. Структура базового блока педагогического образования и технология его диагностики /О.А. Абдулина. –М.: Наука, 1992. –Ч.І. –247с.
5. Хомич Л.О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів. –К.: Магістр-S, 1998. –200с.

Л.Ю.Пузанова

ПРИНЦИПИ ОРГАНІЗАЦІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРЕВЕНТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З МОЛОДШИМИ ШКОЛЯРАМИ

В статье раскрывается специфика превентивных и коррекционных действий учителя; характеризуются основные принципы подготовки будущих учителей к превентивной работе с учащимися.

In the article a great attention is paid to the specific character of the preventive and corrective actions of a teacher; and the basic principles of the future teacher's preparation for a preventive work with the pupils are described as well.

Модернізація освіти, підвищення якості освітніх систем припускає подальший пошук шляхів удосконалювання підготовки педагогічних кадрів. Проблеми підготовки вчителя в сучасних умовах розвитку системи освіти досліджуються досить глибоко й всебічно (А.М.Бойко, Є.В.Бондаревська, Л.В.Кондрашова, О.С.Цокур, З.Н.Курлянд, Л.С.Нечепоренко, В.А.Сластьонін, та ін.).

Але проблема превентивної діяльності не отримала поки всебічного теоретичного обґрунтування в науковій літературі й реалізації в шкільній практиці. Найбільш повне рішення й теоретичне обґрунтування характерно для підготовки педагогів до корекційної роботи з дітьми, поведінка який має відхилення. У роботах П.П.Блонського, Л.С.Виготського, В.В.Давидова, Л.В.Занкова, П.Ф.Каптерева, Я.А.Коменського, Дж. Локка, М.Монтесорі, І.М.Песталоцці, Ж.Ж.Руссо та інших велика увага